

Begeleiding
Brugjaar B1
2019 - 2020

Inhoudsopgave

1.	VAN BASISCHOOL NAAR MIDDELBARE SCHOOL	2
2.	EEN EIGEN CULTUUR	2
3.	EEN GOEDE INTRODUCTIE	2
4.	TEAMS.....	3
5.	CONTACTEN MET DE BASISCHOOL.....	4
6.	DE MENTORLESSEN.....	4
	6.1.Studievaardigheden.....	4
	6.2.Individuele begeleiding	5
	6.3.Groepsbegeleiding.....	5
7.	BETER OMGAAN MET FAALANGST TRAINING (BOF-TRAINING).....	6
8.	STEUNLESSEN IN HET EERSTE LEERJAAR	6
9.	ANDERE VORMEN VAN TAALBEGELEIDING.....	7
10.	STEUNKLAS.....	7
11.	GEZONDHEIDSBEGELEIDING	7
12.	INDIVIDUELE BEGELEIDING	8
13.	STUDIETIPS Tijdsindeling	8
	Werkverdeling.....	9
	Zelfcontrole	9
	Ordening werkruimte	9
	Nauwkeurigheid	9
	Gebruik hulpmiddelen	10
	Keuze uren en Huiswerkuren	10

1. VAN BASISCHOOL NAAR MIDDELBARE SCHOOL

De overgang van de basisschool naar de middelbare school is voor veel leerlingen een hele stap. Onze huidige brugklassers waren een paar maanden geleden nog de oudste leerlingen op hun basisschool. Ze wisten (bijna) alles en kenden zowat iedereen. Nu zijn ze de jongste leerlingen met weinig ervaring. Ze krijgen een paar keer per dag een ander gezicht voor zich en de bekende leerlingen van de zo vertrouwde basisschool zijn vervangen door vreemde, die soms ver weg wonen. Na zo'n vermoeiende lesdag moet er ook nog huiswerk worden gemaakt. Bijna alle brugklassers vinden die nieuwe school heel spannend, maar de meeste leerlingen voelen zich er in korte tijd helemaal thuis.

Dat gaat natuurlijk niet vanzelf. Tijdens dit eerste jaar is alles nog wat anders dan in de hogere leerjaren. We hebben ons best gedaan een zodanig onderwijs- en begeleidingsprogramma te ontwikkelen dat de overgang van het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs zonder grote problemen gemaakt wordt. Met name over de begeleiding in het eerste brugjaar gaat deze brochure.

2. EEN EIGEN CULTUUR

Op onze school beschikken de brugklassers over een eigen brugklasgebouw, dat als het ware is vastgeplakt aan het hoofdgebouw. Alle brugklassen hebben het hele jaar een eigen lokaal. Het gebouw beschikt over een eigen aula en bovendien eigen kluisjes.

Het aparte "gebouw" stelt ons beter in staat een eigen brugklascultuur te realiseren, die de overgang van de basisschool naar het voortgezet onderwijs vergemakkelijkt.

3. EEN GOEDE INTRODUCTIE

Dit schooljaar zijn we op 20 augustus begonnen aan de introductieperiode van onze brugklassers. We zijn van start gegaan met vier introductiedagen. De bedoeling van deze dagen is duidelijk: de leerlingen leren elkaar en hun mentor zo snel mogelijk en op een prettige manier kennen. Daarnaast komen zij ook van alles te weten over de school in het algemeen en de brugklas in het bijzonder. De opzet van deze kennismakingsdagen is dan ook tweeledig. Er wordt aandacht besteed aan sport en spel, aan creatieve activiteiten en er is een themadag "dans". Ook wordt er aandacht besteed aan het verkeersgedrag van jongeren. In een workshop o.l.v. "Team Alert" debatteren de leerlingen over (on)veilig verkeersgedrag.

Deze workshop is speciaal ontwikkeld voor leerlingen in het voortgezet onderwijs. Tijdens de introductiedagen worden er ook mentorlessen gegeven. In deze mentorlessen krijgen de leerlingen van hun mentor alle informatie die zij nodig hebben voor een prettige start op onze school. Hoe ga ik me thuis voelen in de nieuwe klas, hoe zit het rooster in elkaar, in welk lokaal moet ik zijn en hoe schrijf ik mijn huiswerk goed op in mijn agenda? Wat staat er in Magister?

De introductiedagen zijn inmiddels afgesloten met een spetterend discofeest. De week na de kennismakingsdagen zijn de reguliere lessen van start gegaan. Leerlingen moeten de eerste weken aan van alles wennen. Dus ook aan het maken van huiswerk en het leren voor toetsen. Dit gaat in sommige gevallen met vallen en opstaan, zeker in de eerste weken.

Bij elk vak krijgen de leerlingen een toets om te oefenen. Dit is een normale toets waarbij het cijfer dat behaald wordt niet meetelt. Dit geeft de leerlingen de tijd om te wennen aan toetsing voor het desbetreffende vak.

Aan het einde van de introductieperiode wordt door de mentor de balans opgemaakt. Hij kan, wanneer dat nodig is, over de leerlingen informatie opvragen bij de vakdocenten. Ook is dit een goed moment om nog eens de gegevens van de basisschool te bekijken. De verzamelde informatie kan voor de mentor aanleiding zijn in gesprek te gaan met de leerling en/of zijn ouders. De ouders worden in dat geval uitgenodigd door de mentor. Indien nodig kan ook de afdelingsleider bij een dergelijk gesprek betrokken worden.

Tenslotte wordt in de week na de eerste toetsperiode in alle klassen de Schoolvragenlijst (SVL) afgenomen. De vragenlijst biedt leerlingen de gelegenheid aan te geven hoe de eerste periode op hun nieuwe school verlopen is.

4. TEAMS

In de brugperiode speelt de mentor een centrale rol in de begeleiding van de leerlingen uit zijn klas. Hij bespreekt met hen de studieresultaten, hij informeert naar het welzijn van de leerlingen, hij wijst hen, wanneer dat nodig is, op de noodzaak van extra begeleiding, intern of extern. Ook het groepsproces heeft zijn aandacht. Hij is het aanspreekpunt voor ouders, leerlingen, docenten en afdelingsleider. Gelukkig hoeft de mentor dit niet allemaal in zijn eentje te doen. Op NSG Groenewoud kennen we in het eerste en tweede brugjaar twee verticale teams, die zich bezighouden met het onderwijs en de begeleiding van de leerlingen in B1 en B2. Het eerste T/H/V-team bestaat uit de mentoren van B1A, B1B, B1D, B1E en B1K. Ook de mentoren van de klassen B2A, B2B, B2D, B2E, B2F en B2K horen bij dit team. Dit team staat o.l.v. Sil van Vegchel.

Het tweede T/H/V-team bestaat uit de mentoren van B1C, B1F, B1G, B1H, B1J en B1L en van het tweede brugjaar B2C, B2G, B2H, B2J en B2L. Dit team staat o.l.v. Petra Escher / Niek Wijers (Plv.)

De teamleden geven zo veel mogelijk in elkaars klassen les. Een mentor die lesgeeft aan zijn eigen klas, maar daarnaast ook nog lesgeeft aan een aantal andere klassen uit het team, kent logischerwijze veel leerlingen uit dit team. De mentoren kunnen elkaar op deze wijze direct ondersteunen in de begeleiding van hun leerlingen. De lijnen worden zo veel korter en onderwijs en begeleiding wint aan kwaliteit.

5. CONTACTEN MET DE BASISCHOOL

Bij de aanmelding ontvangt onze school een uitgebreide rapportage over elke leerling. Tijdens het brugjaar vragen wij over sommige leerlingen aanvullende informatie aan de basisschool. Omgekeerd ontvangen de basisscholen van ons informatie over het welbevinden van hun oud-leerlingen en de studieresultaten van de brugklassers. Bovendien ontvangen zij elk jaar een overzicht van de schoolloopbaan van alle oud-leerlingen die op dat moment op NSG Groenewoud zitten. Daarnaast onderhouden wij regelmatige contacten met de basisscholen over de ontwikkelingen op onze school op gebied van onderwijs en begeleiding.

6. DE MENTORLESSEN

In de mentorles wordt aandacht besteed aan studiebegeleiding, groepsbegeleiding en individuele begeleiding. De mentorlessen worden verzorgd door de mentor(en). Er wordt in deze lessen o.a. gewerkt met de methode Breingeheimen. Deze methode sluit aan bij de belevingswereld van de leerlingen. In het eerste leerjaar ligt de nadruk op studievaardigheden en sociaal-emotionele vaardigheden. Daarnaast werken we met "Frisse Start", een kort lesprogramma van het Trimbosinstituut. Het programma maakt deel uit van het programma "De gezonde school en genotmiddelen". "Frisse Start" richt zich vooral op het maken van je eigen keuzes binnen een groep.

Alle klassen krijgen gedurende het hele schooljaar twee mentorlessen per week. Dit geldt niet voor de gymnasiumklassen. Zij krijgen de tweede helft van het schooljaar één mentorles.

6.1. Studievaardigheden

Tijdens deze lessen zijn we voornamelijk bezig met het samen zoeken naar en oefenen van goede studiegewoonten. Het uitwisselen van ervaringen van de leerlingen onder elkaar krijgt hierbij veel aandacht.

Thema's die tijdens deze lessen aan bod komen zijn:

- Gebruik van de agenda, ELO en Magister
- Zelfstandig leren leren
- Organiseren van de tijd
- Een samenvatting maken
- Een werkstuk maken
- Onthouden wat je leert
- Hoe leer je het best
- Zelfvertrouwen
- Plannen voor de toetsweek
- Het maken van goede, verstandige keuzes t.a.v. keuze uren.

Het aanleren van vakspecifieke (studie)vaardigheden is de taak van de vakdocent. Daarom wordt er aan het begin van het schooljaar aan de docenten gevraagd in hun lessen aandacht te besteden aan het introduceren en "inoefenen" van de voor hun vak vereiste (studie)vaardigheden.

6.2. Individuele begeleiding

Om de leerlingen goed te kunnen volgen, maakt de school gebruik van een leerlingvolgsysteem genaamd Magister. In Magister wordt door de vakdocent een aantal zaken bijgehouden die ook voor u als ouder belangrijk zijn. Dit zijn o.a.: aanwezigheid, verwijdering uit de les, te laat komen, opgegeven huiswerk, boeken vergeten, huiswerk vergeten en behaalde resultaten. Zowel de leerlingen als de ouders hebben toegang tot Magister. U kunt dus thuis uw kind volgen en samen het gesprek voeren over resultaten, huiswerk, invulling van keuze uren, e.d. Ook de mentor maakt gebruik van Magister om zijn leerlingen te volgen. Er is na elk rapport, maar ook eerder als dat noodzakelijk is, ruimte in het mentorlesprogramma voor individuele gesprekken over het welbevinden, de resultaten, werkhouding of studieaanpak. Als de resultaten van een leerling bij een bepaald vak onvoldoende zijn zal de mentor met de leerling het gesprek aangaan en daarbij de inzet van keuze uren betrekken.

6.3. Groepsbegeleiding

De eerste mentorlessen zijn een voortzetting van de introductie. Kennismaking met elkaar, met de mentor en de school staat centraal. De manier waarop de klas zich als groep ontwikkelt, is van wezenlijk belang voor het studieklimaat en de mate van welbevinden binnen de groep. Voor het creëren van een veilige sfeer in de klas maken we gebruik van de methode Circle Time. Circle Time is een gestructureerde aanpak waarin leerlingen zich bewust (kunnen) worden van eigen en andermans gevoelens. Van daaruit leren ze meer begrip voor zichzelf en voor anderen te krijgen. Iedere mentorles waarin Circle Time centraal staat, gaat over een bepaald onderwerp. Dat kan van alles zijn, van planning tot pesten, van vriendschap tot verlies. Maar ook hoe gaan we om met elkaar in de klas. Deze afspraken resulteren in leefregels voor de klas die verder bijdragen aan een gevoel van veiligheid binnen de groep.

NSG Groenewoud is een "PBS" school. De begrippen: respectvol, verantwoordelijk, veilig en duurzaam zijn kernbegrippen voor iedereen in onze school. Al in de introductieperiode maken de leerlingen kennis met PBS. We hebben speciale lessen ontworpen onder de titel "Zo doen wij het". In het verdere verloop van het schooljaar wordt tijdens de mentorlessen, maar ook

daarbuiten, aandacht besteed aan het aanleren van vaardigheden, als 'het naar elkaar luisteren', 'het respecteren van elkaar' en 'het samenwerken met elkaar'. Ook problemen als pesten worden in dit verband binnen de klas bespreekbaar gemaakt. Hiervoor is lesmateriaal aanwezig.

7. BETER OMGAAN MET FAALANGST TRAINING (BOF-TRAINING)

Een knoop in je maag, een razend kloppend hart, trillende handen. Leerlingen, zeker onze net gestarte brugklassers, kennen deze momenten allemaal, vooral als er iets spannends gaat gebeuren, zoals een belangrijk proefwerk of een overhoring, een mondelinge beurt of een presentatie. Deze spanningen zijn op zich heel normaal en kunnen juist een stimulans zijn: 'er moet iets gaan gebeuren en ik moet er dus tegenaan'. Maar als de leerling alleen maar last heeft van deze spanningen, als alles mis gaat of als hij goed geleerd heeft en plotseling niets meer weet, dan spreken we van prestatiefaalangst: 'bang om fouten te maken en bij voorbaat al denken dat het toch niets zal worden'. Het is dan goed om hieraan iets te doen. Het trainingsprogramma 'leren omgaan met faalangst' kan daarbij helpen. Tijdens de introductieperiode en ook daarna houden de docenten, die uw kind lesgeven, goed in de gaten of het last heeft van dit soort spanningen. Wanneer dit vermoeden in het verdere verloop van het eerste kwartaal bevestigd wordt, wordt uw kind in januari getest op faalangst, natuurlijk na voorafgaand overleg met u en uw kind. Indien noodzakelijk kan deze test ook eerder afgenomen worden. Wanneer de test bevestigd dat er sprake is van prestatiefaalangst komt uw kind in aanmerking voor de training "beter omgaan met faalangst": de BOF-training. Deze training vindt plaats op school na afloop van of tijdens de lessen tijdens de maanden februari, maart en april. Het betreft acht bijeenkomsten van één uur. De training wordt verzorgd door een RT-er, die geschoold is op het gebied van faalangstreductie. Van de ouders wordt geen financiële bijdrage gevraagd. Voor de ouders van de leerlingen die aan de training deelnemen wordt een ouderavond georganiseerd waarop de trainer hen informeert over prestatiefaalangst.

8. STEUNLESSEN IN HET EERSTE LEERJAAR

Op basis van de gegevens van de basisschool worden leerlingen uit het eerste leerjaar geselecteerd die de grootste achterstanden hebben op het gebied van taal en rekenen. Deze leerlingen komen in aanmerking voor een steunles "taal": spelling en/of tekstbegrip, of een steunles "rekenen". De leerlingen maken een digitale instaptoets waarna zij onder begeleiding van een remedial teacher of docent aan het werk gaan met het onderdeel waarop de leerling zwak scoort. Er staat een keuzeles in het rooster, die deze leerlingen moeten kiezen, waarin de leerlingen met digitaal materiaal aan de slag gaan. Wanneer het taal- of rekenniveau van de leerling voldoende is stopt de begeleiding. Mocht blijken dat het de leerling niet lukt het gewenste niveau binnen een redelijke termijn te halen dan wordt in overleg met de orthopedagoge bekeken wat de noodzakelijke vervolgstappen zijn (externe begeleiding, leervoorwaarden onderzoek etc.).

Het is voor leerlingen die dit nodig blijken te hebben mogelijk om gedurende het schooljaar in te stromen bij deze vorm van begeleiding. Een aantal leerlingen uit het eerste jaar zal starten met een steunles "planning en organisatie". Ook deze leerlingen worden op basis van de informatie van de basisschool geselecteerd. De steunlessen worden gegeven door de remedial teachers en docenten van onze school.

9. ANDERE VORMEN VAN TAALBEGELEIDING

Leerlingen van wie Nederlands niet de moedertaal is, kunnen in aanmerking komen voor NT2-begeleiding. Deze begeleiding wordt verzorgd door een remedial teacher en docenten die hierin zijn gespecialiseerd.

Leerlingen met de diagnose "dyslexie" kunnen door een remedial teacher worden begeleid bij het gebruik van het programma "Kurzweil". Dit programma wordt gebruikt door dyslectische leerlingen van wie vaststaat dat deze vorm van ondersteuning tot betere resultaten leidt. Niet iedere leerling heeft baat bij het gebruik van dit programma. Leerlingen die werken met Kurzweil krijgen een korte instructie over het programma en worden geacht hier verder zelfstandig mee om te kunnen gaan.

10. STEUNKLAS

Ook dit school jaar zijn wij gestart met een "steunklas" voor leerlingen met een speciale ondersteuningsbehoefte. De leerlingen komen maximaal 3 dagen in de week wat eerder naar school. Onder begeleiding van een RT-er of pedagogisch medewerker bekijken zij wat hen die dag te wachten staat: zijn er roosterwijzigingen, is het gelukt met het huiswerk etc. Op die dagen is er ook na schooltijd aandacht voor deze leerlingen. Een RT-er en leerlingbegeleider begeleiden de leerlingen op het gebied van planning en organisatie, maar ook het sociaal emotioneel welbevinden komt aan de orde.

11. GEZONDHEIDSBEGELEIDING

Op vaste en afgesproken tijden is de jeugdverpleegkundige (JV), Carolien Meuwsen, of jeugdarts (JA) Kirsten Horn, van de GGD aanwezig op onze school. De jeugdverpleegkundige stelt zich in het eerste brugjaar voor en neemt in het tweede leerjaar vragenlijsten af over de gezondheid van de leerlingen. Iedere leerling zal voor een kort onderzoek (lengte en gewicht worden gecontroleerd) met de sociaal verpleegkundige (SV) kennismaken. Naar aanleiding van de ingevulde vragenlijsten wordt een leerling soms uitgenodigd voor een uitgebreider gesprek. De jeugdarts komt in beeld bij specifieke problemen, maar ook als er sprake is van onverklaarbaar, veelvuldig verzuim. Dit kan dus ook veelvuldig, kortdurend verzuim zijn (zie verzuimprotocol).

Leerlingen en ook ouder(s)/verzorger(s) kunnen altijd telefonisch of via de mail een afspraak maken met de JV of JA over zaken die de gezondheid en het welbevinden van de leerling aangaan (088-1447148 of KHorn@ggdgelderlandzuid.nl (JA) en cmeuwsen@ggdgelderlandzuid.nl (JV)).

12. INDIVIDUELE BEGELEIDING

De individuele begeleiding overlapt de hierboven beschreven vormen van begeleiding nogal eens en ze is vaak een uitvloeisel hiervan. Alle genoemde vormen van begeleiding hebben vaak een signaalfunctie voor deze individuele begeleiding. Deze kan daardoor tijdig starten, waardoor veel problemen voorkomen kunnen worden.

De individuele begeleiding wordt in eerste instantie gegeven door de mentor. Wanneer meer deskundige hulp gewenst is, kan hij daarvoor een beroep doen op de leerlingbegeleider, de orthopedagoge, de afdelingsleider, de sociaal verpleegkundige of de jeugdarts.

Wanneer de begeleiding die wij op school kunnen geven, in bepaalde gevallen niet toereikend is, zal doorverwezen worden naar begeleidende instanties buiten de school. Deze doorverwijzing vindt meestal plaats na een bespreking in het Zorg Advies Team. In dit zorgteam zitten naast deskundigen van binnen de school (zorgcoördinator, leerlingbegeleider en orthopedagoge) ook externe deskundigen (maatschappelijk werk, schoolverpleegkundige of schoolarts, jeugdzorg en leerplichtzaken).

De coördinatie van het zorgteam is in handen van mevrouw A. Scheffers, de zorgcoördinator van NSG Groenewoud.

13. STUDIETIPS

Tijdsindeling

- Maak de pauze tussen 'thuis komen' en 'beginnen met het huiswerk' niet te groot (bijvoorbeeld een half uur).
- Probeer er aan te wennen elke dag evenveel tijd aan het huiswerk te besteden. Wanneer er weinig huiswerk is opgegeven, besteed dan de overige tijd aan het vooruit werken, een proefwerk voorbereiden, herhaling van eerder behandelde stof van (vooral voor de leerling) moeilijke vakken.
- Probeer zowel 's middags als 's avonds tijd aan het huiswerk te besteden. De gemiddelde huiswerktijd voor een brugklasser is ongeveer één uur per schooldag.
- Begin bij het huiswerk niet met het gemakkelijkste vak; laat het moeilijkste in ieder geval niet tot het laatste staan.

Werkverdeling

- Wanneer een leerling een lange periode (bijvoorbeeld twee uur) studeert, houd dan een korte pauze (ga bijvoorbeeld een boodschap doen, iets eten of even gezellig een kop thee drinken, enzovoort).
- Stel van tevoren vast hoeveel tijd er aan een vak besteed wordt.
- Begin al met het huiswerk een paar dagen voordat de leerling het moet kennen.
- Wanneer er zowel Franse als Engelse woordjes geleerd moeten worden, leer ze dan niet vlak na elkaar en zeker niet door elkaar.
- Breng afwisseling in leerwerk en maakwerk. Doe eerst het leerwerk, dat in het maakwerk moet toegepast worden. Kijk later het leerwerk nog even na.
- Raadpleeg regelmatig de studiewijzers voor de verschillende vakken.

Zelfcontrole

- Kijk schriftelijk werk direct na.
- Corrigeer gemaakte fouten duidelijk (andere kleur) en maak de opgave, waarin een fout gemaakt is, dezelfde dag even opnieuw.
- Herhaal regelmatig.
- De leerling kan zichzelf overhoren of een ouder kan dit doen.
- Kijk bij het voorbereiden van een proefwerk ook de bij het huiswerk gemaakte fouten goed na en maak bijvoorbeeld een digitale oefentoets.
- Let goed op tijdens de nabespreking van een proefwerk en maak aantekeningen. Corrigeer gemaakte fouten nauwkeurig en ga thuis nog eens na of het nu wel begrepen is.

Ordering werkruimte

- Zorg ervoor dat er een vaste plaats is om te studeren.
- Zorg ervoor dat er niet op een plaats gestudeerd wordt, waar de leerling kans loopt om regelmatig gestoord te worden.
- Zorg ervoor dat er in de directe omgeving geen hobbyspullen liggen, wanneer er gestudeerd wordt.
- Zorg ervoor dat de mobiele telefoon niet in buurt ligt tijdens het studeren.

Nauwkeurigheid

- Lees nauwkeurig de opdrachten.
- Maak het werk altijd netjes. De leerling hoeft dan niet alles opnieuw in het net over te schrijven. Dat kost onnodig veel tijd.
- Vul de agenda duidelijk en netjes in. Dat wil zeggen:
  - Zorg dat al het huiswerk in de agenda staat en bij de goede dag
  - Zorg dat er in de agenda voldoende plaats is om het huiswerk op te schrijven
  - Gebruik duidelijke afkortingen
- Raadpleeg bij twijfel over het huiswerk Magister.

Gebruik hulpmiddelen

Op internet kun je veel bruikbare informatie vinden. Daarnaast is er ook digitaal lesmateriaal van veel vakken te vinden in Magister onder de knop leermiddelen. Op de google drive (bereikbaar via het inlogportaal op de site van onze school) vind je de studiewijzers van elk vak.

Keuze uren en Huiswerkuren

Naast de reguliere lessen moet elke leerling hier op school minimaal vijf keuze uren invullen per week. Voor de brugklas is voor een opbouw gekozen. Zij volgen in het eerste jaar drie huiswerkuren en kiezen daarnaast zelf nog twee keuze uren. Dit kan vakkeuze werktijd zijn of een algemeen studie uur. Bij de vakkeuze werktijd kunnen zij vragen stellen over het betreffende vak aan een vakdocent. Ook kan het zijn dat de vakdocent vooraf aangeeft wat hij in dat uur gaat behandelen. Bij een algemeen studie uur kan de leerling zelf kiezen aan welk vak hij/zij wil werken. In de loop van het jaar, na het tweede trimester, krijgen de leerlingen twee huiswerkuren en zullen zij drie keuze uren zelf moeten kiezen. Meer uren kiezen mag altijd. Het inschrijven verloopt via Zermelo.